

volt s ma sincs semmi más célkitűzése, mint a mindenkori jelen idő emberét segíteni egy minden időben helytálló ésszerű istenhit felé, békét, szeretetet, egymás kölcsönös megbecsülését tanítani az együttélő emberek között. Hinni szeretnénk, hogy ebbeni törekvésünkben egyik leszünk más hitbéli és nemzetiségű testvéreinkkel, és kölcsönösen értékelve és megbecsülve egymást, valamennyien féltve őrzött közös nagy kincsünket, a béke megtartását szolgálhatjuk.

Hálával gondolunk mindazokra, akik múltunk megbecsülését tanítják, jelenbeli élésünket, munkálkodásunkat segítik, és egyházunk jövő útait egyengetik.

— Isten éltesse Főpásztorunkat, Dr. Kovács Lajos püspök urunkat és valamennyi központi munkatársát, hogy sok gonddal, felelősséggel járó munkájukat egyházi közösségünk irányítására, előmenetelére szentelhessék.

— Hálánk, megbecsülésünk szóljon minden esperesünknek, lelkészünknek, énekvezérünknek eddig végzett munkájukért. Kérjük a Mindenhatót, adjon nekik erőt, lelkesedést, és kitartó munkájukban maradjon továbbra is mindig mellettük.

— Köszönetet mondunk minden rendű világi vezetőinknek, Főgondnokainknak, felügyelő gondnokainknak, egyházközségi kurátorainknak, tisztségviselőknak, kik eddig is annyi szeretettel és segítőkészséggel állottak egyházfenntartó munkában példamutatóként. További kitartó lelkesedést kérünk valamennyiüktől.

— Kérjük a Főtanács minden jelenlevő tagját, vigye el köszönetünket és köszönetünket minden egyházközségünkbe, kívánva Egyetemes Egyházunk részéről híveinknek, családjainknak munkakedvet, hitet és boldogulást.

Vezessen valamennyiünket a jóra való törekvés. Munkálkodjunk és imádkozzunk, hogy legyen hit, szeretet és béke egyházunkban, hazánkban és szerte a világban!

79

PRÉDIKÁCIÓVÁZLATOK

Dr. SZÁSZ DÉNES

NEM NYUGSZIK BELE

Lk 24,5—6

A múlt év március 4-i földrengéssel kapcsolatban érdekes történetet hallottam. Egy bukaresti bérház nyolcadik emeletén egyetlen fiával lakott az özvegyasszony. A szerencsétlenség pillanatában barátnőjénél tartózkodott, ahol átélte a földrengést, s amint tehetette, a sötét utcákon át, sietett haza. A házat összeomolva találta. A törmelékhalmoz környezetében síró, jajveszékélő emberek. Mi van a fiával? — ez a gondolat űzte hazafelé, s ez változott át a helyszínen egy anyai sikollyá. A fiáért való aggodalom tette csaknem eszelőssé és késettette arra, hogy törékeny kezével kaparja a törmeléket: merre vagy, fiam? A másik pillanatban felcsillant benne a remény: hátha ő sem tartóz-

codott otthon. Hátha barátainál, hátha iskolában, hátha szabadtéren volt. Élnie kell. Haza kell érkeznie. Haza? De hová haza? Az idő közben telt. A mentési munkálatok folytak. Aki életben maradt, így-úgy előkerült. Az otthontalanok lakásokat kaptak. Az édesanya is szép új szobát, berendezést, segílyt kapott. Reggeltől késő estig állott az egykori lakásuk körül. Sírt és tördelte kezét. Este hazament, terített a fiának is, ágyat vetett neki is, és álmatlanul várta fia érkezését. És így ment ez napokon, heteken keresztül. Az emberek megszokták viselkedését, szánalommal kísérték mozdulatait, és magukban így fogalmazták meg a helyzet tragikus állapotát: *az anyai szeretet a halálba sohasem nyugszik bele*. Élővé varázsolja a holtat, feltámasztja a megboldogultat.

A szobrásznak öreg szülei voltak, 90-en felül, töpörödötteen, halálra szikkadtan, egy évben távoztak el az élők sorából. A sír elfödte öreg testüket, de itt maradt emléküik sarkalta a szobrászt éjjel-nappal: mintázd meg őket. Mikor kellően megérett benne a gondolat, hozzáfogott kőbe vésní vonásaikat. Szinte sírt, amikor valamelyik vonásukat elhibázta, és ujjongott, amikor sikerült kijavítania. A kész mű nem volt rendkívüli alkotás, de hűségesen fejezte ki ezt a gondolatot: *a gyermeki szeretet a szülő halálába sohasem nyugszik bele*.

A festő elveszítette élettársát. Szomorúságában a munkában keresett menedéket. Feleségét rajzolta, festette újabb és újabb változatban. Színek és vonalak harmóniájában elevenedett meg a néhai kedves. Arca, alakja mintha élne, mintha a halál partjától nem távolodna, hanem közeledne. Mindenik alkotás ezt vallotta: *a hitvesi szeretet az igazi társ halálába sohasem nyugszik bele*.

A Golgota ormán áll már a kereszt. Rajta Jézus, akiről a római katoná ezt mondta: „Bizony ez ember igaz vala.” Mellette szerettei, tanítványai, bizalmasai. Látják a kínját, hallják a hangját: „Atyám! bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekednek.” „Elvégeztetett.” Látják az alászivárgó vért, a mell szaggatott utolsó hullámozását. Némelyikük még a sírbatételnél is ottmarad. A nehéz követ segítenek a helyére tenni. Aztán bódultan, a keserű élményektől terheltelen elszélednek ki-ki haza. Haza? De lehet-e hazája annak, akinek belsejében egy világ dől össze? Akinek szíve faláról a megrázkódtatás közben lehull az a kép, akit legjobban szeretett? Harmadnapon s azután mindennapon visszajártak a sírhoz szerettei, tanítványai, magukban éleszteni alakját, felidézni hangját. *Mert a szeretet nem nyugszik bele, hogy elmúljék az, aki annyira tudott szeretni, hinni, megbocsátani*. Részükre a Golgota volt a közös zarándokhely, ahol együtt és Jézussal is lehettek. Látomásukban nemcsak Jézussal találkoztak, de más szellemalakkal, angyallal is, aki nekik szegezte a kérdést: „Mit keresitek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadott.” Az első húsvét így jelképévé lett az örök megújulásnak, a legyőzhetetlen szeretetnek, a jóért küzdő emberi nyughatatlanságnak. Ámen.

Régóta figyelem az embereket abból a szempontból, hogyan viselkednek a halállal, főleg a saját halálukkal szemben. Magatartásuk szerint az embereket két nagyobb csoportba oszthattam.

1. Vannak emberek, akik irtóznak a haláltól, halottat meg nem nézének, mert meglátnák álmukban is, a temető mellett elfordítják a fejüket, mert kétségbeesésbe kergeti őket a gondolat: meg kell halniok. Az ilyen emberek sohasem gondolnak a halálra. Késő öregkort is megérhetnek, de mindig elhanyagolják a halálukkal kapcsolatos kérdéseket.

2. Vannak emberek, akik kora ifjúságuktól kezdve barátoknak a halállal, szeretnek veszélyesen élni, néha meggondolatlanul is hősök, nem félnék a haláltól. Vannak, akik elkészítik a temetési ruhát, kijelölik a sírhelyet, elkészítetik a sírkövet, évekig látják saját nevüket a márványlapon, csak a végső évszám bevésését kell majd valakinek elintéznie.

Vajon melyik helyesebb?

Nem helyes a haláltól, a halottól való remegés, de nem helyes az sem, ha valaki szüntelenül a saját halálával vagy magával a halál gondolatával foglalkozik. Ez az élet úgy van berendezve, hogy a természet a halált is, az életet is eszünkbe juttatja. Figyelnünk kell a fakadó rügyekre, a visszaérkező madarakra, s átforrósít az élet lehelete. Nekünk nem szabad rettegnünk a haláltól s a halottól, akit élve szerettünk és becsültünk. A rettegés úgysem szabadít meg a haláltól. De nem szabad úgy elmerülnünk a halál gondolatában, hogy megfeledkezzünk a körülöttünk kibontakozó életről. A halálhangulat múmiává változtatja az embert még életében. Azért minden bölcs ember azt hirdette: az élet felé fordulj, az életben igyekezz boldogulni, a jóban érdemeket szerezni! Az étellel törődj! Jól mondja egy angol költő: „Álmodozva a halálról kárba vesz az életed, / Nem végezni, de használni tanuld meg az életet! / Hogy Istenhez felemelkedj, élj Istennel idelent, / A halálnak nincs hatalma lelkes, munkás emberen. / A halál csak nyíló ajtó, mely az Istenhez vezet. / Az ember nem a halálra, de az életre született. / Adj hálát az elvett jókért, töltsd munkában életed, / Győzelemmel a halálon így szerzed meg az eget.”

Tavasza van, a természet lassan kezd kibontakozni. Az élet Istene rálehel a hegyek hősüvegére, és a tél vére táncolva, énekelve siet a tengerbe. Dalra hangolnak pelyhesedő fáink között az énekes madarak, s az ember is mintha pirosodó rügy lenne, belenyújtózik a tavaszi fénybe: Üdvözlégy élet!

Húsvét is a halálon diadalmaskodó élet jelképe. A lélek megszabadul a test börtönéből, a sírból kikél az igazság, a szeretet, győz a halál felett.

Húsvét van. Félre a csüggedéssel, halálhangulattal. Töltsön el az Isten, az élet szerelme. Fordulj az étellel szemközt, szeresd és védelmezd azt, s Isten, az élők Istene, veled lesz. Ámen.

ÉLŐ HALOTTAK ÉS HALOTT ÉLŐK

Jn 8,15

Három ember megy a folyóparton. A folyó széles és mély, tavaszi áradással hömpölyög, sírja lehet annak, aki behull. A part meredek és sziklás. Csak egy keskeny ösvény vezet el a partszegélyen. A három ember közül kettő elöl megy és fogja egymás kezét. Elfogott katonaszökevények ezek, kiket a hátul menő harmadik gyűjtőtáborba kísér, ahol kegyetlen ítélet, halál vár rájuk. Kezükön nincsen bilincs;

ezért kell fogniok egymás kezét. A hátul menő kezében fegyver van, a ravasz fel van húzva, az ujjá rá van téve, s azt tudják az előlmenők is, hogy minden gyanús mozdulatra repülhet a haláltvivő golyó. A hátul menő mindegyre szitkozódik: kalózok, hazaárulók, haramiák, meg van pecsételve a sorsotok, rövidesen kivégeznek titeket. Az előlmenők, mintha nem is hallanák, csendes, közvetlen hangon beszélgetnek filozófiai, művészeti kérdésekről, ügyet sem vetnek a fenyegetőzöre. Megállítja őket. Haragos mozdulatokkal rémítgeti őket, és közben a lába megcsúszik, egyensúlyt veszít, zuhan a meredek sziklafalon, bele a hömpölygő folyóba. Feje fölött összecsap az ár, csak a kezében most is mereven tartott puskacső emelkedik néha a vízfelszín fölé. A két katonaszőkevény egymásra néz, tekintetük azt mondja: elszaladhatunk, megmenekülhetünk. De ajkuk mást mond: ne hagyjuk őt elpusztulni! Egyikük jó úszó, a vízbe veti magát. Nehány perc múlva már vonszolja is az öntudatlan embert, aki most is görcsös kezekkel markolja a fegyvert. Mesterséges légzést alkalmaznak. Az üveges szemekbe lassan visszatér az élet. A fegyverét keresi, mert a katonának attól megválnia sohasem szabad. Kezébe adják, hogy megnyugodjék. Az továbbhúzódik, a ravaszon babrál, aztán rájuk néz: — Miféle emberek maguk? — Csend. — Mondják, miféle? — Az egyik felveszi a beszéd fonálát: — Mi egyszerűen csak emberek vagyunk. Mi ma húsvétot szeretünk volna ünnepelni, hiszen az vagyunk. És úgy látom, sikerült is. Bennünk ekképpen támadott fel Jézus. — Egy darabig még szánakozva nézik a katonát, tanácstalanságát, melyben az a szándék is ott van, hogy saját szívének szegezze a csövet, aztán elindulnak. Megteszi? Nem teszi? Mindegy. Ez az ember már úgyszólván halott. Élő halott. S ha a gonosz arra készítené, hogy lelője őket vagy a gyűjtőhelyre tovább kísérje, ők ketten akkor is élők maradnak. Emberek tudtak maradni az embertelenségben.

Nagyapóink után a harmadik napon négy asszony bolyong a Golgota hegyén: Mária Magdolna, Bétániai Mária, Johanna, a Kuza felesége és Salomé. Korán van még, hajnal. Jézus sírját keresik, hogy mellette zokogjanak, emlékezzenek. Meg is találják a sírt, de üresen. Közülük egyiknek megejtő látomása lesz: hallja Jézus hangját, látja véres sebeit, át is akarja ölelni térdeit. De a másik eszméletre ébreszti: nem jó helyen keressük őt a temetőben. Az életben van az ő helye. Nem testben kell keresnünk őt, de lélekben. Aki megtartja az ő tanítását és követi, nem lát halált soha. Ámen.

HITTEL ÉS ÉRTELEMMESEL

Jn 5,24

Szép húsvétra ébredtünk. A természet korábban ébred, mint más-kor. Húsvéti örömökre, élményekre éhesek a hívő emberek. Az ünnep történetét elevenítem fel előttetek, úgy, amint írva van az evangéliumokban.

Az nem lehet, hogy aki úgy tudott szeretni és tanítani, mint Jézus, meghaljon. Lehetetlen, hogy azon, aki azt hirdette, hogy aki hisz, én-bennem örök élete van, úrrá legyen, mint mások, az enyészet. Szívük eme sugallatát már valóságként is adták tovább. Bár voltak a korukat messzire megelőző bölcsek, művészek, az emberek többsége nem értette a tüneményeket, a csodákban vakon hitt, vélt csodák között élt

Hittel és értelemmel Ezt a receptet adták nekünk a 16-ik századi elődeink, melynek fényében szépnek látjuk az életet, gondviselő Atyának Istent, s igaz embernek a názáreti Jézust. Tiszteljük őt és szeretjük, mint Isten legérdemesebb fiát, példája nyomán törekedünk munkálni azt az országot, amely bennünk emberekben van. Hiszünk tanításaiban. Általa mi is eljutunk a megnyugvások ösvényére, melyen nyilvánvalóvá válik előttünk, hogy a test porrá lesz, mint azelőtt volt, a lélek halálunk után Istenországában folytatja életét.

Franciaország egyik városában egy híres színész-énekes halála évfordulóján évente összegyűlnek barátai, csodálói annak egykori lakásán. Kinyitják a szobákat, közszemlére teszik tárgyait, meghallgatják lemezeit, felújítják vele kapcsolatos emlékeiket, értékelik mai szemmel a művészet terén elért eredményeit, hatását. Minden ilyen alkalom a vele való találkozás élményét kell bennük. Boldog örömmel térnek haza: a szeretett lényel együtt lehettek.

Forog a föld, mint óriás hanglemez pereg az Úr tenyerén. Millió templom tüje szúr bele az égbe, és felfogja a kétezeréves üzenetet, leadja és szertesugározza a szívekbe: Jézus él. A szeretet nem hal meg soha. Róla beszél a lelkész, énekel a gyülekezet, zeng a harangszó. Húsvétkor mi is beszélgethetünk a halottakkal, a halottak élő lelkével. Ne csak Jézusról szóló, de Jézussal szóló beszédünk is legyen e napon. Kérdezzük meg tőle: miképpen cselekedjünk, Mester, hogy ha meghalunk is éljünk? Legyünk buzgó követői. Amen.

LEGYEN MÉG VALAMI!

Lk 24,23

A kis kiránduló csapat ott állott az erdészlak előtt. Velük volt a költő, aki verseiből szavalt. Voltak tanárok is, akik füvek, fák, állatok, emberek életéről, földi kapcsolatairól beszéltek. Látszólag mindent kiemertek. Este már kifogytak a meséből, énekből. A pásztortűz is hamvadni kezdett. Körös-körül megnőtt a homály, a fenyves feketélt, a hangulat erőltetett lett, a csend rájuk nehezült. Mégis mozdulni, lefeküdni senki sem akart, mintha valami nem is sejtett folytatást vártak volna. És ekkor, a hirtelen csendben felhangzott egy kiáltás: *Legyen még valami!* Mintha a többiek is ezt várták volna, mintegy vezényszóra a szívek azt visszhangozták: *Legyen még valami.* Ami jó, kellemes, gyönyörködtető; ne legyen annak vége. Folytatódjék, az élmények sokasodjanak!

Lehet, hogy a költő újabb versekkel, a tanárok tanulságos történetekkel nyújtották meg a napi programot, de végül is le kellett a kis csapatnak feködni. Csak a költő fogalmazta meg ekképpen mondani-valóját: most, hogy feketül minden körös-körül s a csend lassan a szívünkre nehezül, s úgy érzem, nincs hátra más: le kell feködni, szeretném, ha szívemből kifakadna egy sikoltás, mit messze hallani: irgalmas Isten, napnyugta után is legyen még valami!

Milyen régi ez a sikoltás! Már a barlang fala is visszhangozta, amikor véglegesen lenyugodott az ősemlék napja. A halott a szemét örökre lehunyta, de egy sejtelmes, ködös, szavakba, képletekbe nem önthető igény röppent el az utolsó lélegzettel: *lesz még valami.* Sokszor úgy sejtette, hogy az a valami az itteniek egyenes folytatása lesz.

Ezért rakatta maga mellé szerszámain, fegyverét, szükségleti cikkeit. Ezért temették el vele együtt a lovát, a rabszolgáját. Ezért volt az egyiptomiak balzsamozási művelete, piramisépítő igyekezete, hogy „ott túl” minden készen legyen, minden kéznél legyen. Ennek a gondolatnak már csak ikerestvére az a másik, hogy „ott túl” minden fordítva van: akik itt sírnak, ott örvendenek, akik itt szolgák, ott urak lesznek, akik itt nélkülöznek, ott minden jóban dúskálni fognak! A szenvedőnek, az üldözöttnek, a kisemmizettnek sokszor nem maradt más vigasztalódása: ott minden másképpen lesz.

Húsvét van. De ez az ünnep a nagypéntek folytatása, aranykeretbe foglalt tükörképe. Nagypénteken Jézust sírba tették. A hozzátartozói, tanítványai egy barátjuk házában együtt töltötték az időt. Felidéztek alakját, ismételték mondásait, s mikor a néma csendben minden egyébből kifogytak, kórusban sikoltott fel bennük a lélek: irgalmas Isten, legyen még valami! Valami? De mi? A logika hiába diktálta: elfolyt a vére, kihúlt a szíve, lezárult az ajka, lent pihen a sírban, ők nem nyugodtak meg. „Én élek, ti is élni fogtok”, „Aki én bennem hisz, nem lát halált soha” — emlékeztek egykori mondásaira. Vele és a hozzá hasonló jókkal ott minden másképpen lesz. A szeretet nem semmisülhet meg. A jóságon nem vehet diadalt a gonoszság. A halálból is életre kell támadnia. — Ez az elmúlással, Jézus halálával megbékélni nem akaró tudat teremtette a húsvéti hitet.

— Legyen még valami — követelözik bennünk is a lélek. A test porrá lesz, mint azelőtt is volt, de a lélek él, nem hal meg soha. Isten dönti el, hogy mikor, hol, milyen formában jelenjünk meg. Legyen Isten akarata szerint. Ámen.

HÚSVÉT ÉS A MŰVÉSZETEK

Jn 14,19

A művészek a színek és formák változatos skáláján ábrázolták Jézus életének mozzanatait. A lelkészi hivatalban is van egy kép, Munkácsy képeről készült másolat. Ezen és a hasonló képek másolatain gyakran megpihen a húsvéti hangulatban a tekintetem. Csaknem mindeniken a sötét háttér előtt keresztet állanak. Rajta középen Jézus, kétoldalt az elítéltek. Jézus előtt édesanyja, testvérei, tanítványai kis csoportja. A római százados is ott van. Jön, hogy megkérdezzük tőle: Ha már meggyőződted róla, hogy „bizony ez ember igaz vala”, miért nem tettél valamit érte a döntő pillanatokban? Jön, hogy azt mondjuk azoknak, akik elítélték: nem láttátok, hogy ő a világ egységét, a békés lelkek egységét munkálja, amit ő Istenországának hívott? Van kép, amelyik a keresztről való levételt, van, amelyik a sírbatételt ábrázolja. Magát a feltámadást is több festő próbálta megörökíteni, amint a nagy fehér kőlap félrebillen, és megdicsőült arccal kiemelkedik a sírjából a Mester. Legtöbb alkotáson a bibliai legendák Krisztusa leng az ég és föld között, hogy egy kicsit még együtt legyen a tanítványaival, aztán elfoglalja helyét „az atyaistennek jobbán.”

A Biblia sokszor ihlette műveik szerkesztése közben a legkitűnőbb művészeket. De mi lehet az oka annak, hogy XVI. századi elődeink már a reformáció elindulásakor olyan éles harcot kezdtek a templomi képek és szobrok ellen? Miért festették le a freskókat, miért dobták ki a

szobrokat, képeket a templomainkból, mikor ősidők óta tudott dolog, hogy a művészet a lelket az áhitat előcsarnokába vezeti? Jézus egyszerű volt és igénytelen. Üldözötten vándorolta végig Galilea falvait, városait, hiszen nem volt, hová fejét lehajtania. Jó emberek alamizsnájából élt mind maga, mind tanítványai, s az így szerzett fölösleget szétosztotta a szegények között. Napégette arcát a harminc éven alig túl már barázdák szántották, s széltől csapzott haja kuszált tincsekben hullott a vállára. Ha szólott, hangjában szomorkás rekedtség zengett, s tekintetéből mélyről jövő hipnotikus erő sugárzott a szembenlévőre. Mivel nem ilyenek, hanem Istennek, vagy ég-föld közötti lénynek ábrázolták — ezért vitték ki a templomainkból a műveket. De van unitárius szellemű kép is Jézusról, amit ábrázol, a következő: a sziklasír teljesen érintetlen, úgy van, ahogy beléttették Jézust. Mellette van Mária, aki már megvigasztalódott a változtathatatlanban. Ott van Péter, aki már sziklává változott. Ott van János, akinek szeretete szertesugárzik. Ott vannak a képen a szegények, akiknek kezébe puha kenyér került. Ott vannak a leigázottak, akik éppen most rázzák le a szolgaság bilincseit. Ott vannak a hatalom gögös birtokosai, akik a Jézus sírja mellett fogadják meg, hogy mostantól kezdve nem uralkodni, de szolgálni fognak. Ott vannak a népek, melyek faji vagy társadalmi alapon egymás ellenségei voltak, de most a sír felett egymásnak kezet nyújtanak. A háttérben fegyverhalmaz, valóságos hegy kardból, ágyúból, tankból, bombavető repülőgépekből, atombombából. Ez a sok háborús eszköz a maga rendetlen összevisszaságában azt hirdeti a képen: fegyverre már nincs szükség, mert a szeretet, amit Jézus hirdetett, valósággá vált. Neki, akit korának gonoszai keresztre íeszítettek s a sírnak, a megsemmisülésnek adtak, a hívő ember a feledés homályából kiássa szellemét, az Isten- és emberszeretetét a megvalósuláshoz segíti. Segítsük mi is életre kelteni a bennünk eltemetett Jézust. Amen.

SZABÓ ZOLTÁN

KI JÉZUS?

Mt 21,10—11

Valamikor régen a három földrészre kiterjedő római birodalom császárai és hadvezérei egy-egy győzelemmel végződő csata után viszatértek Rómába, s a dicsőség és győzelem örömeire diadalmenetet tartottak. Ilyenkor a csatákban legjobban harcoló katonákat válogatták ki, a katonák és vezérek legcsillogóbb ruháikat öltötték magukra, a foglyok ezreit állították megbilincselve a harci kocsikhoz; így vonultak végig Róma útjain, miközben a látványosságra összesereglett nép közé arany- és ezüstpénzt szórtak. A nép ujjongó lelkesedéssel üdvözölte a bevonulókat, és a látványban gyönyörködött. A vezért, akinek tiszteletére a diadalmenetet rendezték, mindenki ismerte, hiszen győzelmének híre már előtte megérkezett és elterjedt a városban.

Ehhez hasonló és ettől mégis oly sok mindenben eltérő esemény zajlott le Jeruzsálemben virágvasárnapján, amikor Jézus vonult be a városba. A nép egyik része, amely többet-kevesebbet hallott már Jézusról, tudomást szerzett érkezéséről. A leírás szerint fogadására el-lepték a Jeruzsálembé vezető utat, virágokat, zöld gallyakat, a tavasz, az élet, a béke és szelídség jelképeit vitték magukkal, s úgy várták érkezését. És ő jött, szerényen, tizenkét tanítványának kíséretében. Amint a nép meglátta, virágokat és gallyakat szórt eléje az útra, felsőruháját terítette Jézus lábai elé. Az örömteli, lelkes fogadtatás kiáltása hangzott mindenünnen: „Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jő az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!” Ez volt a hasonlóság, és a különbség az, hogy Jézust nem kísérte sem csillogó-villogó fegyverzetű katonaság, nem kísérték rabszíjra fűzött foglyok ezrei, csupán tizenkét szegény, egyszerű ruházatú ember, de ezek olyanok voltak, akik mindent vállaltak volna érte. Jézus ruháján nem szikrázott az arany- és ezüst-dísz, de arcáról tündökölt a bölcsesség és a hit; nem szórt sem ezüst-, sem aranypenzt az ujjongó tömeg közé, csak szeretetteljes pillantásokkal köszönte meg a nép üdvözlését. Ez az ünnepélyes fogadtatás természetesen megzavarta a város csendjét és nyugalmit. Mindenki felfigyelt az eseményre, és azok, akik még nem ismerték Jézust, meglepődve kérdezték társaiktól, ismerőseiktől: „Kicsoda ez?” Ki ez, akinek ilyen nagy a népszerűsége; ki ez, aki egyszerű külsejével ennyire hatni tud az emberekre; kicsoda ez, aki nem király, de mégis ilyen királyi fogadtatásban részesül?

„A sokaság pedig monda: ez Jézus, a galileai Názáretből való próféta.” Ez Jézus, az emberiség tanítója, a szegények jótevője, a betegek orvosa, az elesettek fölemelője, a tévelygők világossága, a gyermekek megáldója.

Ki Jézus? E kérdés központi jellegű a különböző keresztény vallásfelekezetek teológiájában. Mi unitáriusok, akik az egyetlen egy Istenben, az Atyában hiszünk, világosan kell látnunk Jézus személyiségét. Az egyetlen forrás, amelyben e kérdésre megtaláljuk a választ, a Biblia, az evangéliumok. Lássuk, hogyan nevezik Jézust az ő kortársai és hogyan nevezi Jézus önmagát.

Az írástudók és farizeusok, Jézus ellenségei, akik gyűlölték őt, „Mester”-nek nevezték. Ezzel az elnevezéssel minden ellenszenvük ellenére kifejezésre juttatták elismerésüket Jézus iránt. Mert bármennyire gyűlölték is őt, mégis elismerték, hogy szavai bölcsék, tanításai a nép ügyét szolgálják, s hogy az a mód, ahogyan tanít, mindenki számára érthető. Elismerték, hogy Jézus a tanítás mestere.

Nagyon sokatmondó Pilátus megállapítása. Pilátus, akinek hivatalnoki feladata az lett volna, hogy halálra ítélje Jézust, így szólott az ítéletet váró főpapok és nép felé: „Imhol az ember!” Ő a semleges római, aki se nem gyűlölte, se nem szerette Jézust, aki talán csak egyetlenegyszer látta őt, aki azelőtt soha nem hallott róla, embert látott benne. Azt az embert, aki semmiben sem különbözött a többitől, aki nem szított ellenszenvet a római birodalom ellen, de aki nem szolgálta ki az elnyomó hatalmat. Így vélekedtek Jézusról ellenségei is, azok, akik csak részben ismerték.

Tanítványai, követői, barátai, az apostolok és evangélisták más-képpen látták őt. Péter, amikor megkérdezte tőle Jézus, hogy kinek tart-

ja őt, így válaszolt: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek fia!” Te Isten gyermeke vagy, aki mindenkor a mennyei Atya akaratát cselekszed.

Az evangélisták személyesen nem ismerték Jézust, csak azt írták le, amit a régiektől hallottak felőle. Határozott céljuk volt munkájuk megírásával: Jézus tanításának győzelemre vitele. Ezért igyekeztek őt úgy állítani az emberek elé, mint aki nagyobb náluknál, törekedtek igazolni, hogy Jézus az ószövetségi próféták jövendöléseinek és ígéreteinek betöltője, ezért nevezték őt „Dávid fiának”, „Isten fiának” és „Ember fiának”.

Jézus magát mindig „Ember fiának” nevezte. A fiú itt összekapcsolódik a szolga fogalmával. Vagyis amikor Jézus azt mondta önmagáról, hogy „Embernek fia”, ezzel azt akarta kifejezni, hogy az embernek szolgája, hogy ő az ember szolgálatáért tesz mindent. Ezért tanította: „Az Embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másoknak.”

Virágvasárnapján a Jézust ünneplő sokaság őt „galileai Názaretből való prófétának” nevezi.

Ha megfigyeljük ezeket az elnevezéseket, találunk bennünk valami közöset, ami mindenikben benne van, és kiindulópontul szolgál, ez nem más, mint Jézus ember volta.

Mert ember volt akkor is, ha „Mester”-nek, tanítónak nevezték, ember Pilátus szavai szerint, ember, ha „Isten fiának”, „Isten gyermekének” nevezték őt, hiszen mi is mindnyájan Isten gyermekei vagyunk; ember ő, ha Dávid leszármazottja, ember, ha „Embernek fia”, embernek szolgája, és ember akkor is, ha prófétának nevezzük őt, hiszen a próféták mind emberek voltak.

Ezeknek alapján állítjuk mi, unitáriusok, hogy Jézus ember volt. Ehhez gyakran hozzátesszük azt is, hogy éppen olyan ember, mint mi. Ez tévedés. Nem, Jézus nem volt közönséges ember, nem volt éppen olyan, mint mi. Ő nagyszerű ember volt, az eszményi ember, több volt, mint mi, ő a mi eszményképünk, számunkra a feladat őt követni.

Az a tény, hogy mi embernek tartjuk Jézust, semmit sem von le elismerésünkből, Jézus nagyságából és dicsőségéből, sőt még növeli azt. Hall Alfréd, egyik nagy unitárius, így ír erről a kérdésről: „Az unitáriusok hiszik, hogy Jézust embernek fogva fel, őt a lehető legnagyobb megbecsülésben részesítik. Ha Isten lett volna, semmi bámulatra méltó nem volna sem életében, sem szavaiban, mert Istennek minden dolog lehetséges. Midőn azonban azt mondjuk, hogy a rossz megkísértette s ő azt legyőzte az ember erejével; midőn azt mondjuk, hogy szorgalmas kutatásával s szíve tisztaságával felfedte az igazságot, amely embertársai millióin segített, a legnagyobb dicsőréttel illetjük őt.”

Virágvasárnapján a Jézust nem ismerők így kérdeztek: „Kicsoda ez?” Nekünk is felelni kell e kérdésre, s mi azt válaszoljuk: ez Jézus, az ember. Erre tanít minket az Újszövetség, erre tanít Dávid Ferenc és a mi vallásunk. Ámen.

Amikor Jézus betöltötte harmincadik életévét, és felismerte életfeladatát, megkezdte munkáját, — amely alig három évre terjedt, de rövidege ellenére halhatatlanná lett.

Munkájának középpontja a tanítás volt. Az evangélisták szerint tanításának lényegét Jézus a Hegyi Beszédben foglalta össze. Felbecsülhetetlen értékű az egész keresztény életfelfogás, életszemlélet és gondolkodásmód szempontjából tanításának ez a része. Ezért, aki magát Jézus követőjének vallja, aki keresztény életet akar élni, aki Istent mint gondviselő Atyát, az embert pedig mint testvért, mint Isten gyermekét akarja megismerni, s ennek megfelelően akar élni, ismernie kell az evangéliumnak ezt a részét.

Ha Jézust követni akarjuk, akkor mindenekeelőtt az ő tanítását kell megértenünk, hogy aztán annak segítségével éljük istenfiúi életünket. Jézus elsősorban tanító volt. Tanította a felnőtteket és gyermekeket, gazdagokat és szegényeket, zsidókat és nem zsidókat, mindenkit, aki vágyott az igaz, tiszta emberi életre. Tanított a városok piacain, a zsinagógákban, a falvak határain, a jeruzsálemi templomban, utcákon és mindenütt, ahol emberekkel találkozott, mert tudta, tapasztalta azt, hogy szükségük van az embereknek, kivétel nélkül mindenkinek arra, hogy tanítsák őket: Isten felé haladni, szeretettel viszonyulni az embertárhoz, ahhoz, akivel együtt élnek, együtt dolgoznak, együtt küzdenek a szükséges kenyér megszerzése érdekében. Tanításának módja az élő beszéd volt. Jézus nem írt könyveket, nem zárkózott be iskolák, intézmények falai közé; nem könyvekből tanított, mert előtte állott egyetlen kimeríthetetlen „könyv”, amelyben a betűk és írásjelek emberi sorsok voltak, a sorok a földműves által a földbe hasított barázdák, vagy a háború áldozatainak vére volt. Ez a „könyv” nem volt más, mint maga az élet, a valóság, a világ, amelyben ő is éppen úgy benne élt, mint bármely kortársa, mint ahogyan benne élünk mi, mai emberek.

Jézus tanításait az életből vette, és az élet szolgálatába állította. Ezért lett halhatatlan az ő tanítása; ezért mondhatjuk, hogy Jézus mindenkor a mi tanítónk.

Mire tanította, s mire tanítja ma is Jézus az embereket, mit mond nekünk a Hegyi Beszédben? Tanít minket arra, hogyan lehetünk boldogok, tanít úgy élni, hogy életünk legyen olyan, mint a só vagy a világosság, tanít a törvény, az Isten által az embernek és a világnak adott rend betartására, igazságra, békességre, jóakaratra, becsületességre, tisztalelkűségre, megbocsátásra, jószívűségre, szerénységre, szeretetre. Megtanít arra, hogyan imádkozzunk és hogyan tárjuk ki lelkünket Isten előtt, tanít őszinteségre, hitre, Istenben való bizalomra, megmutatja az igazi életértékeket, tanít arra, hogy mit cselekedjünk, s megmutatja a keskeny utat, amelyen járnunk kell.

Jézus egy hegyen tanította népét. Az emberi lélek magaslatáról beszélt, s ide, a „hegyre” felvitte a „sokaságot”. Magával emelte, akkor talán több száz s azóta milliók lelkét. Mert tanítása azóta is szüntelenül fölfelé vezet az emberiség útján. Mi is minden erőnkkel igyekezzünk fölfelé haladni a „hegyre”, az erkölcsi élet azon magaslatára, amelyre Jézus feljutott és felemelni törekedett hallgatóit, s tanítása által törekszik ma is felemelni a hívő embereket.

A felolvasott bibliai vers szerint: „Mikor pedig látta Jézus a sokaságot, felméne a hegyre . . . s megnyitván száját, tanítja vala őket . . .” Jézus tanítása közben nagy tömeg vette körül, sokan hallgatták őt. Jézus korában az emberek nagy tömegei távol állottak Istentől és egymástól egyaránt, s mégis „sokaság” hallgatta őt, sokan voltak, akik

őszintén, szomjasan hallgatták tanítását. Azóta pedig hányan hallgat-
ták őszintén, tiszta lélekkel az ő szavait és hányan követték őt, az esz-
méit? S vajon ma hányan hallgatják nemesedni akaró lélekkel?

Mindannyian, kik Jézus tanítványai akarunk lenni, egymásnak
testvérei és Istennek gyermekei, figyeljünk a tanításra, amely hang-
zik felénk ma is a „hegyről“, az evangéliumból és mindennapi életünk-
ből. Jézus ma is felmegy a „hegyre“ és tanít, hiszen az evangéliumok
megőrizték számunkra a tanítást. Hallgatsz-e reá, vagy megpróbálsz el-
menekülni az igazság, az élet elől, a fény elől, mely árad a „hegyről“
2000 év óta, és megvilágítja a lelkeket, azokét, akik örömmel állanak
ki a fénysugarak elé, és akik haladni akarnak Isten felé, a magasrendű.
istenfiúi, emberi élet felé.

Jézus tanítása számunkra út, élet és igazság. Hallgassunk rá. Tö-
rekedjünk megérteni tanítását és annak szellemében élni, szólni és cse-
lekedni. Ámen.

SZOLGÁLAT-DICSŐSÉG

Mt 20,26—27

Jézus utolsó útján halad Jeruzsálem felé. Már gondolja, hogy mi
vár ott reá, s mint egy jövőbelátó próféta, úgy jövendöli meg életének
közeli végét. Bár tudja azt, hogy Jeruzsálem a halált jelenti számára,
mégis folytatja útját, mert érzi azt is, hogy neki mindent kell vállalnia,
hogy szolgálni tudjon az embereknek és szolgálni tudja Istenországá-
nak ügyét. A szolgálni akarás vezette őt egész életében, s ez vezette
most is Jeruzsálem felé. Tanítványai most is körülötte voltak, és velük
volt egy édesanya is, aki büszke és féltő szeretettel tekintett két gyer-
mekére, s szeretete volna őket minél nagyobb tisztességben és dicső-
ségben látni. Ez az asszony Jakab és János édesanyja volt. Hallván,
hogy Jézus közeli haláláról beszél, a gyermekeiért őszintén aggódó s
őket teljes biztonságba helyezni akaró édesanyjai vággyal fordult Jézus-
hoz kérésével: „Mondd, hogy ez az én két fiam üljön a te országodban,
egyik jobb kezed felől, a másik bal kezed felől.“ Mester, emeld fiaimat
magadhoz, tedd, hogy nagyok legyenek, emeld őket a te dicsőségedbe,
hogy minden más ember fölött álljanak, úgy, amiként te!

Jézus meglepődött e kérés hallatán, hiszen ő sohasem tett külön-
séget ember és ember között. Ő egyetlen embert sem emelt a többiek
fölé, ugyanazzal a szeretettel fordult a bűnös asszonyhoz, mint tanítvá-
nyaihoz, ugyanazzal a tisztelettel becsülte a farizeust, aki gúnyolta őt,
mint Pétert, a lelkes tanítványt, aki számtalanszor bizonyosságot tett ar-
ról, hogy mennyire szereti őt. Hogyan tehetné hát meg most, hogy Ja-
kabet és Jánost kiemelje az emberek közül, kiemelje tanítványai közül
és különleges dicsőségben részesítse őket?

Jézus általános életszemléletével ellentétben állott volna az a tö-
rekvése, hogy bárkit is fölébe helyezzen a többi embereknek, mert
hitte és hirdette, hogy mind egy Atyának vagyunk gyermekei. De lát-
ta azt is, hogy a gyermekeiért aggódó édesanyát, aki minden reményét
öbelé helyezte, nem lehet kemény szavakkal visszautasítani. Elismerte,
hogy a földön, az emberek között van dicsőség, és hogy Isten előtt is
vannak érdemek, amelyek nagyobbá, kedvesebbé teszik az egyik em-
bert, mint a másikat, de jól tudta, hogy ezt a dicsőséget sem ő, sem

más nem adhatja meg egyik embernek sem. Ezt mindenki maga kell megszerezze magának, a maga élete és cselekedetei által. Mindezeket figyelembevéve Jézus így válaszolt az édesanyának, s válaszában szól ma is mindenkihez, megmutatva az utat, amely a dicsőség felé vezet: „Aki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok; és aki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok.”

A szolgálat, a másokért való élés és fáradozás, ez az, amivel az ember megbecsülést szerezhet magának az emberek között; ez az, amivel dicsőséget szerezhetünk magunknak Isten előtt. Nagyok akartok lenni, elsőek akartok lenni az emberek előtt? Szolgáljatok nekik, s e szolgálattal megnyeritek a dicsőséget.

Jézus mindenkor vállalta az embertársakért való szolgálatot. Egész élete szolgálat volt, s halálával is a lelki nemesedést szolgálta. Szolgált a bűnös asszonynak, amikor mindenki halált kiáltott feléje. Jézus akkor így szólt az ítélkező tömegnek: „Az vesse rá az első követ, aki nem bűnös”, aki fölemelt tekintettel állítani meri Isten és önmaga előtt, hogy soha semmi rosszat nem cselekedett. E szolgálatával az asszony életét mentette meg, s a megtérés útján indított el egy embert, aki végképp elveszettnek tűnt mindenki előtt.

Szolgálatot tett a kisgyermeknek, amikor rámutatott arra, hogy ők a jövő emberei, akik a titokzatos, az élő ember előtt ismeretlen holnap harcosai és akikben megvan annak lehetősége, hogy erkölcsi szempontból többek legyenek, mint szüleik voltak. A gyermekeké a mennyek országa, hirdette Jézus. Az övök, mert ők már tanulni tudnak a szülők élettapasztalatából. E szolgálatával Jézus az emberek figyelmét gyermekeik nevelésére, oktatására irányította.

Szolgált az egész hívő emberiséget nagyszerű tanításával és élet-példájával. A békét, az igazságot, a megbocsátást, a jóakaratot, az emberek közti szeretetet, Isten csodálatos világát prédikálta, s ezek megvalósítására, megélésére buzdította az embereket. Megianította és megtanította ma is imádkozni, mely által emberi lelkünket nyugtatja meg.

Szolgált utolsó erejével akkor is, amikor kezét és lábát a vasszegek fúrták át és a keresztfán függött. Akkor is, amikor az ő szenvedése elviselhetetlen volt, vigasztaló, erőt adó szavakat mondott a két gonosztevőnek, akik a mellette álló keresztfákon voltak megieszítve. Utolsó imájával is szolgálni akart, mégpedig azoknak, akik őt ártatlanul megölték, hiszen így imádkozott Istenhez: „Atyáml! bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.”

Így szolgált ő egész életén keresztül embertársainak, kivétel nélkül mindenkinek, a kicsinyeknek, a bűnösöknek, a megalázottaknak, a szegényeknek. Nem tett különbséget ember és ember között akkor, amikor embertársának szüksége volt a vigasztaló szóra, a segítő kézre, a szolgáló lélekre. Nem a dicsőség, nem a jutalom és nem a hála utáni vágy indította szolgálatra, hanem az, hogy ő minden emberben: a bűnösben, a gonosztevőben, a kisgyermekben, mindenkiben meglátta az embert, Isten gyermekét, azt, aki képes a jóra. És ezzel az önzetlen szolgálattal örök érvényű dicsőséget szerzett magának, amelyet az emberektől és Istentől nyert el, dicsőségének nagysága az egész világon ismertté lett. Szolgálatával hatalmat nyert a lelkek felett. Szeretetparancsolata behatolt a hívő emberek szívébe, és végül hálát váltott ki, nemcsak azokban, akik közvetlenül tapasztalták az ő szolgálatát, hanem bennünk is,

ma élő emberekben. Jézust így emelte dicsőségre az ő szolgálata, ez tette naggyá, s ezt állítja a tanítványok elé is.

Ő nem adhatott nekik sem dicsőséget, sem hatalmat, de amit megtehetett értük, azt megtette: megmutatta az utat, amely az igazi dicsőség felé vezet: „aki közöttetek első akar lenni, legyen ti szolgátok”.

1836-ban egyik német városban, Keiserswerth-ben egy addig ismeretlen intézet alakult, amelynek egyetlen célja az ember szolgálata volt. Az a lelkész, aki ezt az intézetet létrehozta, börtönből szabadult nőket gyűjtött össze, és őket betegápolónak képezte ki. Így nemcsak kenyeret adott a már mindenki által megvetett és elítélt nők kezébe, megmentve őket a teljes elvesztéstől, de száz meg száz beteg gondozását is lehetővé tette. Megértette Jézus szavát, amellyel az emberek szolgálatára buzdított.

Mindennpi életünkben számtalan lehetőség nyílik előttünk a szolgálattételre. A családban szolgál a szülő gyermekének, miközben fáradtságos munkával előteremti számára az éleletszükségleteket. De szolgálhat a gyermek a szülőknek, amikor számukra elérkeznek az öregség napjai s az egykor oly erős kezeknek már annyi erejük sincsen, hogy a kanalat felemeljék. Ilyenkor a gondos, türelmes és szeretetteljes gondozás a legszebb szolgálat.

De szolgálatot tehetünk a gyászoló embernek a vigasztaló szóval, a tévelygőnek az útbaigazítással. A legnagyobb szolgálatot pedig úgy tehetjük, ha ott, azon a helyen, ahova az élet és Isten állított minket, becsülettel elvégezzük munkánkat, teljesítjük feladatainkat.

Jakab és János anyja Jézustól dicsőséget kért. Jézus a dicsőséget az emberek szolgálata által látta elérhetőnek. Szolgáljunk becsülettel és szeretettel minden embernek, és akkor „szép tisztességet” szerzünk magunknak. Ámen.

AZ EMBER TEST ÉS LÉLEK

Mt 22,21b

A felolvasott evangéliumi részt Jézus a virágvasárnapi dicsőséges Jeruzsálembe való bevonulása után mondotta. Az írástudók és farizeusok, Jézus ádáz ellenségei szemükkel látták és fülükkel hallották, amint a nagy néptömeg felsőruháját terítette Jézus lábai elé az útra, virágcsokrokat szórt az „Embernek fia” elé s mindenfelől hangzott az ujjongó kiáltás: „Hozsánna a Dávid fiának, áldott, aki jó az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!” E szeretetteljes fogadtatás nagy gondot okozott Jézus ellenségeinek; arra gondoltak, hogy a népet sikerül majd Jézus ellen hangolni, és így a közvéleményre támaszkodva könnyebb lesz megsemmisítő csapást mérni a Mesterre.

Két erő, két hatalom állott az írástudók és farizeusok rendelkezésére, amelyet felhasználhattak Jézus elvesztésére. Az egyik a nép akaratára volt. A másik a közös ellenség, a népet elnyomó és kizsákmányoló, élet és halál ura, a római helytartó. Jézus ellenségei, látva, hogy az első hatalmat, a nép akaratát nem tudják gonosz céljuk szolgálatába állítani, a másikhöz fordultak. Mindenütt ott voltak Jézus mellett, és figyelték, mikor ejt el egy olyan szót, amellyel bevádolhatják őt a helytartó előtt.

Ellenségei olyan kérdéseket tettek fel neki, amelyekre ha válaszol, azzal a nép eltávolodását, ellenszenvét vagy a római államhatalom ítéletét váltja ki.

Egyik tanításának elhangzása után hozzálépett egy farizeus, és azt kérdezte tőle: „Mit gondolsz: Szabad-é a császárnak adót fizetnünk, vagy nem?” Ha e kérdésre Jézus röviden igennel felel, azzal a népet teszi a maga ellenségévé, mert a zsidók szenvedtek az enyomás miatt, gyűlölték az őket kifosztó idegen uralmat, s csak vezérre vártak, aki kibontsa előttük a lázadás és a szabadság zászlaját. Igazságtalannak és megalázónak érezték az idegen uralmat, és sokan voltak olyanok, akik Jézusban, az igazság, emberség és az emberi egyenlőség hirdetőjében látták azt a személyt, aki az idegen hatalom lerázásáért fegyvert fogók élére áll.

Ha Jézus nemmel válaszol, vagyis megtagadja az adófizetést, akkor már készen van a vád: lázítónak, a római birodalom ellenségének bélyegzik, és a helytartó könyörtelenül ítélkezik felette.

Jézus átlátta a feltett kérdés kétélűségét. Egy pénzt mutatva fel, amelyiken a császár képe volt, így szólott: „Adjátok meg azért, ami a császáré a császárnak.” Fizessétek meg az adót, amit a földi hatalom, az uralkodó követel tőletek, de ehhez mindjárt odakapcsolta azt is, hogy adjátok meg „ami az Istené, az Istennek!”

Jézus e szavakkal az ember egyik igen fontos jellegzetességét állította hallgatói elé, azt, hogy az ember test és lélek, anyag és szellem. Mint test benne gyökerezik a földben, az anyagi világban, s ezért alá kell vetnie magát az anyagi világ törvényeinek. Mint test az ember mindennapi munkájával pénzt keres, anyagi javakat gyűjt. Ezek az emberek előtt jelentenek értéket. Szükség van rájuk azért, hogy a test életét megtartsuk. Szükségünk van a mindennapi kenyérré, a test táplálékára, mert a testben él a lélek. A test a külső forma, a keret, amely magábazárja a lényegét, és ez a lényeg nem más, mint a lélek. Az első követelmény az ember számára, hogy testi életét biztosítsa, mert test nélkül, anyag nélkül a földön nincs élet. Ahhoz, hogy itt a földön élni tudjunk, alá kell vetnünk magunkat az anyagi világ törvényeinek, eleget kell tennünk a test követelésének. Ez az első, de nem ez a legfontosabb, hiszen a test, az anyag, a földi hatalom csak forma, külsőség, amely ma van és holnap már talán nincs, vagy más formát ölt magára. Az emberi test, az anyag a halál után széthull, porrá válik, és a föld része lesz belőle.

Számunkra a lélek az elsőbrendű, az a fontosabb. A lélek Istentől származik. Mint lélek az ember Istentől ered, hozzá kapcsolódik, Őbenne gyökerezik. Istennek megvannak a törvényei, a követelményei, amelyek a lélekre vonatkoznak, amelyeket a lélek elé állít. Az embernek mint léleknek ezeknek is kell engedelmeskednie, ezeknek is eleget kell tennie. A lelki követelmények a szeretet, a becsületesség, a jószág, az önzetlenség, az áldozatkészség, az igazságra való törekvés és mindazok a nagyszerű lelki tulajdonságok, amelyek tisztán, érthetően áradnak felénk Jézus tanításából. Ezeknek eleget tenni, ezeket önmagukban megvalósítani, ez az, amivel Istennek tartozunk. A lélek megtartása a fontosabb, mert ez az, ami nemcsak a világban, nemcsak az emberek előtt jelent értéket, hanem Isten előtt is. A lélek örökkévaló, az nem semmisül meg, nem válik porrá és nem változik, nem ölt új for-

mát, mert az nem külsőség, hanem lényeg. A becsület mindig becsület, a szeretet mindig szeretet, az igazság mindig igazság marad. A lelki világ törvényeinek, Isten törvényének eleget tenni, ez a legfontosabb az ember számára.

Földi életünkben mindig a test szolgál a léleknek és nem a lélek a testnek. A lélek irányít, a test engedelmeskedik. Földi életünkben mind a test, mind a lélek követelményeinek eleget kell tennünk, de fontosabbnak mindig a lelkünket kell tekintenünk. Ez az az igazság, örökre maradandó útbaigazítás, amelyre tanít minket Jézus: „Adjátok azért meg, ami a császáré, a császárnak, és ami az Istené, az Istennek.”

Tegyünk meg mindent azért, hogy testi életünket megtartsuk. Szerezzük meg az ehhez szükséges eszközöket, de ezekből csak annyit, amennyire szükségünk van. Vigyázzunk, lelkünket ne dobjuk oda, ne áldozzuk fel anyagi, testi javaink gyarapításáért!

Az ember anyagi igényei szüntelenül növekednek. A ma emberének, aki gyorsabban akar közlekedni, többet akar tudni, szélesebb körben akar betekinteni a világ életébe, több az anyagi szükséglete, mint az évszázadokkal vagy évezredekkel ezelőtti embernek. Jézus szavaival élve, tőlünk „a császár” többet követel. De Isten is! Mi több embert kell szeressünk, mint az, aki évezredekkel előttünk csak a törzs tagjait ismerte, akikkel mindennap érintkezett; mi igazságosabbak kell legyünk, mint azok, akik valaha vallási különbözőség miatt embertársaikat máglyán égették el; mi jobbak, békeszeretőbbek kell legyünk, mint azok, akik emberek ezreit és tízezreit küldték háborúba, hogy életüket veszítsék el. Ezek azok, amivel Istennek tartozunk, amit neki kell megadjunk. Miközben megnövekedett anyagi, testi igényeink kielégítésén munkálkodunk, ne hanyagoljuk el lelki szükségleteinket se. Amen.

ÖRÖK ÚJ TÖRVÉNY A SZERETET

Jn 13,34a

Az ember életének meghatározója a lélek. A lélek az, amely embert emberrel és embert Istennel összekapcsol. Milyen a mi lelki világunk? Ezzel a kérdéssel tudósok egész sora és külön tudományág, a lélektan foglalkozik. A keresztény ember lelkét három tényező segítségével tudjuk megvizsgálni, értékelni: az Ószövetség, az Újszövetség és mindennapi személyes életünk.

Az Ószövetség a maga csodálatos gazdagságával, színességével, emberi sors- és élettörténeteivel a valódi életet tartalmazza. A múlt világát hozza és tárja az olvasó elé. A zajló élettel találjuk szemben magunkat akkor, amikor gyűlölködésekről, testvérgyilkosságról, bosszúállásokról, törvényekről, parancsolatokról, mindent elpusztító árvi-zekről vagy emberi gonoszságról olvasunk benne. Az Ószövetség az embert a maga valóságában mutatja be. Ilyen volt az ember abban a korban, amikor ez a könyv íródott. Amikor ma olvassuk az Ószövetség egy-egy történetét, valósággal megborzadunk a benne leírt szörnyűségtől, s mélységesen elítéljük a tegnap, a múlt évezredek emberét. Ki ne borzadna el, amikor arról olvas, hogy Kain pusztá irigységből meggyilkolta saját testvérét, Ábelt. Ki nem ítéli el ma Gedeont, a hős hadvezért, amikor arról olvas, hogy egész városok lakóit gyilkol-

tatta le, csupán azért, mert nem adtak neki és seregének ételmet és szállást. Vagy ott van Delila, aki férjét, Sámsonot kijátszva és becsapva, ellenségei kezébe adta. Józsefet testvérei kapzsiságból rabszolgának adták el, s az ezekhez hasonló borzalmakat még sorolhatnánk tovább is.

— Hát ezek is emberek voltak, az ilyenek is lélekkel rendelkeztek, ilyenek is voltak valaha a földön? — tesszük fel jogosan a kérdést, és jogos az ítékezésünk is.

De vizsgáljuk csak meg mai életünket, a ma élő emberek lelkét. Vajon ma nem hallunk, nem olvasunk-e hasonló szörnyűségekről? Nincsenek-e ma is gyilkosságok, rablások, bosszúálló emberek? Nincs-e gyűlölködés, irigység, kapzsiság, csalás vagy más gonoszság? Nem pusztít-e el ma is a Föld különböző részein városokat, falvakat, embereket a háború? Nincs-e ellenségeskedés ember és ember között? S mindez ma is a lélekből, az emberi lélekből fakad.

Jézus még az Oszövetség világában élő embert ismerte, s a sok emberi gonoszság forrását abban ismerte fel, hogy nincs az emberekben elég szeretet, hiányzik belőlük a nemes érzés, mely életüket és cselekedeteiket tisztává, erkölcsössé, emberhez méltóvá tegye. Ez hiányzott a vallásokból is. A zsidók számára mint erkölcsi alaptörvény ott állott a mózesi tizparancsolat. Mint törvény, mint kívülről és felülről jövő parancsolat megtiltotta az embernek az ölést, előírta, hogy tisztelje szüleit, ne lopjon, ne hazudjon, ne irigykedjék embertársaira, de az, ami mindezek betartására indíthatta, vezethette volna az embert, hiányzott. A régi törvény, a régi erkölcsi parancsolatok meg sem említették az embertárs iránti szeretetet.

Jézus tanítása, parancsolata teljesen új volt minden eddigihez viszonyítva. — „Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek . . .” — szólott tanítványaihoz. S ez valóban új volt. Ez volt az Újszövetség, amely nem törvényen, hanem a szereteten alapult. Az Újszövetség világa a szeretet világa. Ez a világ pedig, amelyet Jézus az Istenországnak nevezett, még nem valósult meg. Az emberszeretet még ma sem lett valóság. Ezért Jézus parancsolata ma is, még mindig új, még mindig cél, amelyet meg kell valósítanunk. Ezért mondjuk, hogy az Újszövetség, Jézus és az apostolok tanítása a kell világot állítja elé, amit tennie kell minden embernek, ha tiszta lelkivilágot akar elérni.

Napjaink orvostudománya megállapította, hogy vannak olyan betegségek, amelyek régebben nem léteztek, ezeket a század betegségeinek nevezik. Mi, vallásos emberek, ha megvizsgáljuk korunk embereinek lelkivilágát, azt tapasztaljuk, hogy ott is van egy betegség, ez a szeretet hiánya. Ez azonban nemcsak a század, de már sokkal régebbi betegség, hiányosság, s mert ma is van, ezért érvényes, ezért új ma is Jézus szeretetet követelő parancsolata. De vajon lehet-e parancsolni a szeretetet? Erre a kérdésre még a legderülátóbb ember is csak azt felelheti, hogy nem. A szeretetnek az emberből önként kell fakadnia, természetéből kell következnie. Akkor Jézus hogy parancsolhatott lehetetlent, vagy ő tévedett? Jézus egy olyan világban élt, amelyben az emberek a parancshoz, a törvényhez voltak szokva. Akkor minden rendelést, minden követelményt, minden kötelességet parancs formájában állítottak az emberek elé. Ezért nevezi ő is parancsolatnak. A szeretet egy olyan kötelesség az ember számára, mint az, hogy él, hogy életét

meg kell tartania, hogy közösségben kell élnie más emberekkel együtt. De láttatok-e valaha embert, akiben nincsen szeretet, aki soha senkit sem szeretett? Ilyen ember nincs, mert szeretet nélkül nem lehet élni, a szeretet éppen úgy az élet feltétele, mint a mindennapi kenyér, mint a levegő, amely körülvesz minket, s amely nélkül elképzelhetetlen az élet. Minden emberben van szeretet, mert azzal teremti az Isten. Ezt a szeretetet fejleszteni kell, kisugározni az emberek felé! Ez a fejlesztés, ez a kisugároztatás a mi feladatunk. Ez az, amit Jézus parancsol. Mert a bezárt, a kibontakozni nem tudó szeretet olyan, mint a föld mélyén rejtőző kincs, amely sohasem kerül felszínre, vagy mint az elvetett mag, amely sohasem hajt ki és nem hoz termést.

Az emberi lélek fejlődését, nemesedését, tökéletesedését három tényezővel mérjük. Az Ószövetség, az Újszövetség és a mindennapi életünk, a volt, a van és a kell világa. Hogy mi volt, arról szólottam, hogy mi kell, azt Jézus előnkbe tárta az új parancsolatában. Mi van, hol állunk mi, hol állok én ezen az úton? Ezt a kérdést kell feltenned magadnak, Testvérem! Mennyire tudtál elszakadni a régi embertől, a volt világtól, a gyűlölettől, bosszútól, kapzsiságtól s gonoszságtól, s mennyire közeledtél ahhoz a lelki magaslathoz, amelyet Jézus szabott eléd: az egymás szeretetéhez? A szeretet csúcsát Jézus így határozta meg: „Szeresd ellenségedet.” Hogy ezt meg tudjuk valósítani, életünkben önmagunkat kell legyőznünk, és ha ez sikerül, elértük, megvalósítottuk önmagunkban Istenországát.

„Egymást szeressétek!!” — szól Jézus. Hallgassunk rá, kövessük parancsát; szeressük embertársainkat. Ámen.

EGYHÁZI ÉLET — HÍREK

Egyházi Főtanács

Egyházi Főtanács január 28—29. napjain tartotta meg évi rendes gyűlését dr. Kovács Lajos püspök és dr. Barabássy László főgondnok elnöklete alatt. Szombaton du. 4 órakor kezdte meg munkálatait egyházi énekkel és Kolcsár Sándor közügyigazgató imájával. Dr. Barabássy László főgondnok megnyitó beszédében a következőket állapította meg:

„Ma, itt számba vesszük azt, amit elvégeztünk utolsó Főtanácsunk óta. A számbavétel — meggyőződéssel vallom — azt a jóleső érzést kelti bennünk, hogy felülmúltuk ismét régi magunkat. Állításomat igazolandó hangzanak el a különböző jelentések, amelyek szeretet-szolgálatunkról, energiánkról, a feladatokhoz való hozzáállásunkról beszélnek.“

„Az elmúlt 1977-es esztendő nagyszerű bizonyágtevések esztenedeje volt, a mindannyiunk által ismert, teljes embert igénylő körülmények között. Egyházunk az egész ország népével összefogva igyekezett kivenni részét a márc. 4-i földrengés ejtette rombolások felszámolásából. Lelkészeink és világiaink erkölcsi és anyagi segélynyújtása tiszteletet érdemlő cselekedet volt, amit tartozunk itt is kihangsúlyozni. Az egyház a rendelkezésre álló pénzalapot szinte teljes egészében a megrongálódott templomok javítására fordította. Híveink egyházközségeikben tekintélyes összeget adományoztak ugyanezen célra. Örömmel mondhatjuk el, hogy a kárt szenvedett egyházközségek, híveink segítségével, maguk is példamutató munkát végeztek.“ Főgondnok afia hálás tisztelettel emlékezett meg Kelemen Lajos volt főgondnok születésének 100. évfordulójáról is.

A Főtanács üdvözlő táviratokat küldött: Nicolae Ceaușescunak, Románia Szocialista Köztársaság elnökének, Manea Mănescunak, Románia Szocialista Köztársaság kormánya első miniszterének, Ion Roșianunak, a Vallásügyi Hivatal elnökének és az Országos Békevédelmi Bizottságnak.

A tárgysorozat megállapítása és a bizottságok kijelölése után Főtanács Lőrinczi László ny. lelkésznek a lelkészi szolgálat, a vallásoktatás, a központi Valláserkölcsi Nevelési Bizottság elnöki munkakörében és az egyházi irodalom terén végzett több évtizedes alkotó munkájáért a tiszteletbeli főtanács tag címet adományozta; Koronka Mihály volt petrozsényi gondnoknak pedig 16 évi gyülekezetépítő tevékenységéért a tiszteletbeli gondnoki címet adományozta. Jövőhagyta